

NOWOKRZCZENIEC (144) *sb m*

nowokrzczeniec (110), **nowochrzczeniec** (25), **nowokrczeniec** (4), **nowokrzczeniec** (2), **nowochrzczeniec** (2), **nowokrzeniec** (1); *nowokrzczeniec KromRozm III* (9), *BibRadz* (2), *BielKron* (19), *RejPos* (5), *KuczbKat*, *WujJud* (11), *RejPosRozpr*, *RejPosWstaw*, *Calep*, *PowodPr* (3); *nowochrzczeniec SeklWyzn* (3), *NiemObr* (4), *ReszPrz*(3), *ReszList*, *SkarKaz* (9); *nowokrczeniec SeklKat*, *GrzegŚm*, *BialKaz*; *nowokrzeniec GliczKsiąż*; *nowokrzczeniec* : *nowokrzeniec* : *nowokrczeniec KromRozm I* (11:-:1), *CzechEp* (7:1:-), *WujNT* (36:1:-); *nowokrzczeniec* : *nowochrzczeniec* : *nowochrzczeniec BialKat* (1:2:-), *SkarJedn* (1:1:1), *StryjKron* (-:1:1). *SkarKazSej* (1:1:-).

W pisowni łącznej (141), *w rozłącznej* (3).

Oba o oraz oba e jasne.

sg N nowokrzczeniec (5). \diamond *I nowokrzczeńc(e)m* (4). \diamond *L nowokrzczeńcu* (1). \diamond *pl N nowokrzczeńcy* (80) [*w tym*: -i (2)]. \diamond *G nowokrzczeńc(o)w* (13). \diamond *D nowokrzczeńc(o)m* (16). \diamond *A nowokrzczeńce* (7), *nowokrzczeńc(o)w* (1) *BielKron*. \diamond *I nowokrzczeńcy* (7) *SeklWyzn* (3), *KromRozm I* (2), *BielKron*, *SkarKaz*; *nowokrzczeńcami* (7) *GrzegŚm*, *WujJud*, *CzechEp* (3), *NiemObr*, *WujNT*. \diamond *L nowokrzczeńcach* (2) *ReszPrz*, *SkarKazSej*, *nowokrzczeńcoch* (1) *KromRozm I*.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI i XVIII – XIX w.

1. *Nazwa nadawana zwolennikom odłamu reformacji powstałego w. XVI w. to Szwajcarii, Niemczech i Holandii, nie uznającego chrztu dzieci i stojącego w opozycji zarówno do Kościoła katolickiego jak i do zinstytucjonalizowanych form reformacji luterskiej i kalwińskiej; anabaptista Cn* (139) : Nietrzymam z nowo chrzczeńczy/ y ynżnymi heretiki/ y odłzczeńczy wiary *SeklWyzn D*, c3, d3; *Nowokrzczeńcy vczą/ Gdyz nas Kriřtus wyřwobodził/ nyemamy nikomu pořlulřni być/ vrzędow/ przełożonych/ praw/ áni vřtav řadnych nyemyeć. KromRozm I G2v; A řam przeciw Nowokrzczeńcom/ krztu málních dżyatek/ ktorego oni ząbranyáya/ iż onim w piřmye nyemářz/ zwycáyem tylko á vřtawą kořcyořá bronĩ. KromRozm I H4v, Gv, I4, K2v, K4, L4v, Mv; Rzeczẽ Nowokrzczenyec: Iř to wymyřly ludzkye. Kořcyoř boży tákich vrzędow/ áni vrzędnikow nye potrzebuye. KromRozm III G2v, M6v; Nye dbáyąc nic ná błazeńřtwá Nowokrzczeńcow ktorzy tego zdrowya bronią miřem dzyathkom/ yákoby nyewyernym GliczKsiąż Dv; BibRadz I 63c marg, II 135d marg; Tegoř roku ozwářa řie nowa druga wiárá miedzy chłopřtwem / ktorą zowiemy nowokrzczeńcow / ktorzy málních dzyećĩ krzcĩc niedádzą/ ták ře řie mu znowu krzcĩli/ Ćĩ teř řwego dobrá vżywáia řpořu BielKron 205; w Mimigrodzie mieřćie Monářterřkim Nowokrzczeńcy pánowáli Láthá 1533. ktore wykorzeniono. BielKron 290v; bo [chrzeřcijanie] řie tákieř ná troie rozdzyelili/ iedni Rzymřcy/ drudzy Greccy/ drudzy Nowokrzczeńcy z brátry/ iedni drugie potąpiáiać BielKron 119, 118v, 119 marg, 158, 205 marg, 213v [2 r.] (16); RejPos 153 marg; RejPosWiecz³ 96v; BialKat 118v, 248v [2 r.]; pewny řywot przez zmartwychwřtanie Ćiářá nam wyđzieráiać y lekce wáżąc/ zowie nas Nowokrczeńcámi/ Epikurámi/ ludźmi zápamiętařymi GrzegŚm 28; Bo iefli to dobre opiřanie Heretyká/ Ćzemuřz wy Nowokrzczeńce zą Heretyki maćie; poniewař y oni wierzą Troycę řwiętař/ y krzcżą řie w imię Oycá y Syná y Duchá řwiętego? WujJud 20, 31, 170, 215 marg, Mm7; Gánimy y odrzucamy tákże Nowokrzczeńce wřzyřřtki/ ktorzy řwoy Krzeřř powtarzáiař/ y dżyatek málucźkich miedzy ludem*

Bożym krzcić nie dopuŝczáią. *WujJudConf* 170; Sektá Apoŝtolczykow bylá/ iáko v nas Mniŝy álbo Nowokrzczeńcy nie mieć nic włánego/ nie mieć żon. *WujJud* 213; A przeto gánimy y odrzucamy precz Nowokrzczeńce/ ktorzy iáko niechcą áby ludzie wierni á Chrześciánŝcy ná Vrzędziech byli/ y przełożeńŝtwo ná łobie noŝili *WujJudConf* 214v; *RejPosRozpr* b3; Nie trzebá fie nam thedy namniey oglédác ná náukę Ariuŝzá/ Serwetá/ y dziŝieyŝzych Nowokrzczeńcow. *RejPosWstaw* [21³]v; iáko Nowokrzczeńcy gregorifte y inŝy Anticriŝtowie vczą? *BiałKaz* G4; żadenię nigdy tego ważyć nie ŝmiał (okrom bluzniercow Troycey S. Nowochrzczeńcow/ ktorzy fię Bogá w Troycy iedynego z pohánicy zaprzeli) *SkarJedn* 286; *StryjKron* A6; y zowie nas y czyni podczas Arriany/ Sábeliany/ pod czás teź nowokrzczeńcámi y iáko fię kiedy I.M. vpodoba. *CzechEp* 97; názywáiąc nas nieŝlufznie (ále podobno z niewiádomoŝci) Nowokrzczeńcámi/ przypifuiąc nam to żebyŝmy gđzie y iáko mogąc z zwierzchnoŝci fię wybijáli *CzechEp* 383, 56, 57, 358 [2 r.], 364; Dármo nas tedy Nowochrzczeńcámi názywa/ bo z łáŝki Bożey/ my żádnego chrztu Papielkiego/ dziećinnego nie wyznawámy/ y owŝzem fię go wyrzekamy: ná iednym prawdźiwym ponurzeniu przeŝthawáiąc. *NiemObr* 149, 166; Tákże o Nowochrzczeńcách ŝwiadczy Káluinus: iż nie wierzą áby Pan Chryŝtus był prawdźiwym człowiekiem *ReszPrz* 80, 78, 79; Fanaticus – Zachwicenię w iakim biwaiá nowokrzczeny tak ze tez kroliami fie bic powiedaiá. *Calep* 408a; Widzieli/ iż rychło zás potym Nowokrzczeńcy/ zgániwŝy Bibliá Brzeŝká/ y omyłki iey nie máte pokazawŝy/ wydáli drugá w Nieŝwieżu ielŝcze gorŝzá *WujNT przedm* 1; Nowokrzczeńcy ŝłowo krztu y krzczenia w koŝciele zdawná zwyczáyne/ y fákrámentowi pirwŝzemu przywłáŝczzone/ ŝmieie odrzućiwŝy/ ná to mieŝce nurzánie/ ábo ponurzánie ŝwe ŝproŝne/ błędóm ŝwoim kwoli/ podrzućili *WujNT* 11; Iákoż dziŝieyŝy odŝczepienicy/ ták Kálwinifŝtowie iáko y Nowokrzczeńcy/ chcą być pewni/ y namniey nie wátpić/ że łá w łáŝce Bożey/ y będą zbáwieni? *WujNT* 600; To mieŝce fałŝzue Kalwin y z vcznámi ŝwemi/ Brzeŝzczány y Nowokrzczeńcámi/ ták ie przekłádáiąc. *WujNT* 760; kiedy Arianowie y Sámoŝátenowie poczeli bluznić boŝtwo/ á Nowokrzczeńcy y Vbiquifŝtowie człowieczeńŝtwo Páná Chriŝtuŝowe *WujNT* 860, *przedm* 2, s. 11 *marg*, 22 [2 r.], 30, 333 (30); *PowodPr* 35; Iáko byli Sádduceuŝzowie y dziŝ Nowochrzczeńcy niektorzy/ y w Angliey Puritani/ co mowili iż nie máŝ ani Anyołá/ ani duchá ábo duŝz ludzkich. *SkarKaz* 208b, 277b, 453b, 485b, 516a; *SkarKazSej* 687a, 703a.

W połączeniach szeregowych (24): Grekowye/ Ormyánye/ Indy/ y wŝyŝcy Azyátycy y Afrikani wyęcey ŝye ŝnámi y z Rzymŝkim koŝcyołem/ niŝli z wáŝŝymi Luterany/ Sákrámentarzmi y Nowokrzczeńcy zgadzáyá. *KromRozm I* E4, K2v, M3v, [P2]v; V Pikártow/ Huŝow/ Nowokrzczeńcow/ Sákrámentarzow/ Lutheranow Proteŝtántow/ y wŝŝech inych/ ktorzy ŝye od nas odłáczáyá/ wŝyŝtko ŝye odmyeniło? *KromRozm III* I4v, B6, D7, G3, K3; *BielKron* 213; Niechayże tu tedy vmilkná Kápárnáitowie/ Papiŝtowie/ Lutheranowie/ Nowokrzczeńcy/ y tym podobni/ ktorzy wŝty cieleŝnemi ŝwemi/ chcą pożywáć ciáłá Páná Kryŝtuŝowego/ ypić krew iego. *RejPosWiecz²* 94v; *RejPosWiecz³* 97v, 99; *KuczbKat* a2; Toć o łobie Lutheranowie/ to Sákrámentarze/ toż Nowokrzczeńcy/ to teź Troybożánie y inŝe rozliczne Sekty powiádáią. *WujJud* 131; A ták Heretyckie zgromádenie/ y dziŝieyŝzych Sáłow/ Lutheranow/ Zwingliánow/ Nowokrzczeńcow Synágoti/ proźnoŝię Koŝciołem Bożym pokrywáią. *SkarJedn* 34, 349; chroniąc fię tych ktorzy nieŝnalki y zgorŝzenia w wierze Chrzeŝcijánŝkiej czyniá/ iacy łá Lutheranowie/ Kálwinijanowie [!]/

Nowochrzczeńcy/ Trydeistowie/ y Confefyoniftowie/ y infzych Bálwánow Ízátánfkich nie málo *ReszList* 178; ktorzy wzięli náukę od Lutrá/ Kálwiná/ Cwingliufá/ Nowokrzczeńcow *WujNT* 375, 688, 777, 783; Infzych fekt choć rozlicznych y iákmiarz bez licźby iuź iákoby v nas tylko cień zořtał: bo ie wygryźł y wygládził ten ořtátni płod Aryanow/ Sámofzátęczykow / Troibožánow/ ábo Dwoybožánow y Nowokrzczeńcow. *PowodPr* 34; *SkarKaz* 417b.

Wyrażenie: »samosateński, samoszatański nowokrzczeniec« [szyk 1:1] (1:1): Co iź prořto ieřt w brew Nowokrzczeńcom tym Sámofzátánfkim/ przeto tu Graeckiego textu odřtępuiá/ á do Lácińfkiego lię vćiekáią/ pierwey gi wzgárdziwfzy y ohydziwfzy. *WujNT* 726; Y to ieřt bárzo iáľne mieyřce przeciř Sámoflátęńfkim Nowokrzczeńcom / o práwym Bořtwie Syná Božego *WujNT* 828.

Szeregi: »aryjani (i) nowokrzczeńcy« (4): *PowodPr* 36 *marg*; Záčym trochę weyrzym w rodzenie przedwieczne/ y perfonę roźná/ y iedno z Oycem bořtwo Syná Božego Iezufá Chryřtuřá: przeciř dawno przekłętym Aryanom y Nowochrzczeńcom dźiřieyřzym. *SkarKaz* 484a, 118a, 548a *marg*. [*Ponadto w poľczeniu szeregowym 1 r.*]

»lutrowieć, (i) nowokrzczeńcy« [szyk 1:1] (2): *KromRozm III* H3; káźdego kto do nog ie^{go} vpádác nie chce [...] heretykuiác/ káceruiác/ Lutrámi/ Nowokrzczeńcámi/ řwiniámi dźikimi/ beřtyámi/ potworámi niewiedźieć czym názywáiąc *CzechEp* 25. [*Ponadto w poľczeniach szeregowych 17 r.*]

»nowokrzczeńcy i pikarci« (1): Nowokrzczeńcy y Pikárci nye fá w kořcyele. *KromRozm III* G3 *marg*. [*Ponadto w poľczeniach szeregowych 4 r.*]

»sakramentarze ani nowokrzczeńcy« (1): Iáko tedy to mieyřce Sákramontarzom nic nie pomaga: ták áni Nowokrzczeńcom/ ktorzy kořcioły y mieyřcá ná iáľwne modlitwy náźnáczone ták lekce powázáią/ iáko y inne ktore mieyřcá ábo domy poľpolite. *WujNT* 425. [*Ponadto w poľczeniach szeregowych 10 r.*]

»trydeici a nowokrzczeńcy« (1): Wy iuź z Trideitámi á z Nowokrzczeńcámi niewiecie co czynić *WujJud* 35v.

»nowokrzczeńcy i trojbožanie« (1): Toć tedy Pan Bog Nowokrzczeńcom y Troybožánom/ co ináčzey niźli wy rozumieią obiáwił *WujJud* 141. [*Ponadto w poľczeniach szeregowych 2 r.*]

»zwinglijanie albo nowokrzczeńcy« (1): iákoby teź z Zwingliany álbo z Nowokrzczeńcy źadnego fkládu niemieli *BielKron* 210v. [*Ponadto w poľczeniach szeregowych 2 r.*]

2. Ten, który został powtórnie ochrzczony (3) : Y ielcze to bierznowanie [!] w papyeřtwie trzymaiaľ ale go zle vziwáią/ prziwiodá dziecie do biřkupa/ a on miaľto poczwierźdenia wiari [!] vczyny ye nowokrzczeńcem/ bo mu ymię infze da niź mu nachrcie dáno *SeklKat* Zv; iź oni fá nowochrzczeńcy/ ktorzy chrzeřt ná chrzeřt wnořzá/ y wprowadzáią. *NiemObr* 149, 150.

3. Ten, który został niedawno ochrzczony, neofita (2) : Tego czáľu przyřzli byli dwá męžowie řwięci z klařtorá Pereáľkiego Benedikt y Ian do Polřki/ vczyć Nowokrzczeńcow wiáry Krzeřciáńfkiey *BielKron* 345v; Wypráwił teź Boľeřľaw Pudicus v Alexandra Papieřá czwartego Priuilegia/ áby nowy Biřkup Iatwieřom Nowochrzczeńcom byľ vřtáwiony *StryjKron* 340.

Synonimy: **1.** *anabaptysta, aryjan, nowoaryjanin, nurek, ponurznik; 3. nowochrzczony.*

Cf NOWOCHRZCZONY